

РОЗДІЛ 9. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

СИСТЕМНІ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ОНЛАЙН-ТЕХНОЛОГІЙ SYSTEM MODELS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MANAGERS OF INTERNATIONAL TOURISM USING ONLINE TECHNOLOGIES

У статті проаналізовано системні моделі професійної підготовки майбутніх менеджерів міжнародного туризму, особлива увага приділена використанню онлайн-технологій, що відіграють вирішальну роль у сучасному освітньому процесі. Розглянуто теоретичні та практичні аспекти інтеграції цифрових платформ, які забезпечують інтерактивність та доступність навчання, підвищують його ефективність через мультидисциплінарний підхід та міжкультурну взаємодію. З'ясовано, що використання цифрових платформ, таких як Zoom, Google Meet, та Microsoft Teams, дозволяє організувати відео лекції та семінари з міжнародними експертами, що забезпечує студентам доступ до світових ресурсів.

Доведено, що онлайн-технології сприяють формуванню висококваліфікованих спеціалістів, здатних до критичного мислення, самостійного розв'язання комплексних і інноваційних завдань у міжнародному туристичному середовищі. Особливу увагу в роботі приділено впливу інтерактивних симуляцій та віртуальної реальності на практичну підготовку студентів, забезпечуючи їм можливість вирішувати реальні професійні задачі у безпечному середовищі. Визначено, що адаптивність та гнучкість системних моделей освіти дозволяють студентам розвивати індивідуальні освітні траєкторії, що відповідають їхнім професійним інтересам та маркетинговим тенденціям у галузі міжнародного туризму.

Сформовано висновки на основі аналізу впливу онлайн-технологій на освітній процес у контексті підготовки менеджерів міжнародного туризму, доведено їх значення у формуванні мультикультурної компетентності, оперативності прийняття рішень та здатності до міжкультурної комунікації в глобальному професійному середовищі. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та валідації інтегрованих навчальних платформ, які забезпечують глибокий рівень адаптивності та персоналізації навчання, відповідаючи специфічним вимогам та потребам студентів у динамічному міжнародному туристичному середовищі.

Ключові слова: професійна підготовка, онлайн технології, цифрові платформи,

модель, доповнена(AR) та віртуальна реальність, цифрові медіа.

The article analyzes system models of professional training of future managers of international tourism, special attention is paid to the use of online technologies, which play a decisive role in the modern educational process. The theoretical and practical aspects of the integration of digital platforms, which ensure interactivity and accessibility of education, increase its effectiveness through a multidisciplinary approach and intercultural interaction, are considered. It was found that the use of digital platforms such as Zoom, Google Meet, and Microsoft Teams allows for the organization of video lectures and seminars with international experts, which provides students with access to global resources.

It has been proven that online technologies contribute to the formation of highly qualified specialists capable of critical thinking, independent solving of complex and innovative tasks in the international tourist environment. Special attention is paid to the influence of interactive simulations and virtual reality on the practical training of students, providing them with the opportunity to solve real professional tasks in a safe environment. It was determined that the adaptability and flexibility of system models of education allow students to develop individual educational trajectories that correspond to their professional interests and marketing trends in the field of international tourism.

Conclusions were formed based on the analysis of the impact of online technologies on the educational process in the context of training managers of international tourism, and their importance in the formation of multicultural competence, promptness of decision-making and the ability to intercultural communication in a global professional environment was proved.

Prospects for further research are the development and validation of integrated learning platforms that provide a deeper level of adaptability and personalization of learning, meeting the specific requirements and needs of students in a dynamic international tourism environment.

Key words: professional training, online technologies, digital platforms, model, augmented (AR) and virtual reality, digital media.

УДК 378.147:379.85
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/75.53>

Андріаш В.В.,
аспірант кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Шевченко Л.С.,
докт. пед. наук,
доцент професор кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки вимагає від освітніх систем адаптації до динамічних змін у сфері міжнародного туризму. Це стосується, зокрема, професійної підготовки майбутніх менеджерів, які повинні ефективно діяти в умовах глобалізації та цифровізації.

Особливу актуальність набуває застосування онлайн технологій, які відкривають нові можливості для навчання та розвитку не тільки на національному, а й на міжнародному рівні.

Трансформація освітніх процесів у сфері міжнародного туризму через інтеграцію онлайн

технологій викликає потребу у розробці системних моделей, які б забезпечували гармонійне поєднання традиційних методів навчання та інноваційних підходів. Значна увага приділяється не тільки змісту навчання, але й методам та формам реалізації освітнього процесу, що відповідають актуальним викликам ринку праці у сфері міжнародного туризму.

Незважаючи на значний прогрес у цифровізації освітніх процесів, існує ряд проблем та викликів, які потребують глибокого аналізу та наукового обґрунтування. Серед них – визначення ефективності різних моделей онлайн навчання, інтеграція практичних навичок у віртуальне навчальне середовище, адаптація курсів до міжкультурного середовища, забезпечення академічної доброчесності, а також розробка механізмів мотивації та залучення студентів.

Отже, актуальність дослідження полягає у розробці та теоретичному обґрунтуванні системних моделей професійної підготовки майбутніх менеджерів міжнародного туризму з використанням онлайн технологій, що дозволять ефективно відповідати на потреби сучасного ринку праці, а також забезпечувати високий рівень компетентності випускників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сфері професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі значний внесок внесли вчені, які досліджували проблематику та особливості формування кадрового потенціалу як в Україні, так і за кордоном. Так, Н. Ничкало [8] та звертав увагу на ключові проблеми в освіті майбутніх спеціалістів туристичного профілю. Водночас, ряд дослідників, включаючи В. Федорченко [11], Л. Кнодель [7] та О. Баглай [2], акцентували на важливості глибокого теоретичного обґрунтування та практичної релевантності освітніх програм. Ці дослідники аналізували існуючі недоліки у кадровому забезпеченні туризму, обґрунтовували необхідність розширення фундаментальної бази туристичної освіти для забезпечення висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців у галузі.

Інтеграція інноваційних технологічних рішень у процес професійної підготовки майбутніх фахівців із міжнародного туризму вимагає глибокого теоретичного аналізу та розробки ефективних освітніх моделей. Розглядаючи дану проблематику, важливо звернути увагу на дослідження, які формують концептуальні засади впровадження комплексних навчальних моделей у сфері природничо-наукової освіти, а також на роботи, що акцентують на компетентнісному підході у професійній підготовці.

Ключове значення мають дослідження, які спрямовані на моделювання професійної підготовки у сфері туризмознавства. Важливий внесок у це питання внесли праці Т. Сокол, що

досліджують формування професійно-комунікативної та міжкультурної компетентності майбутніх менеджерів міжнародного туризму через педагогічне проектування та особливості вибору дисциплін [10, с. 57–60].

Особливу увагу варто приділити системній моделі професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства та алгоритму її реалізації, що запропонувала Л. Безкоровайна, розглядаючи дану модель як цілісну, відкриту, мобільну, інтеграційну, багаторівневу педагогічну систему [3, с. 55].

Проаналізувавши наукові погляди вчених, визначено, що ці дослідження є фундаментальною основою для розробки системних моделей онлайн навчання, які інтегруються у професійну підготовку фахівців міжнародного туризму, забезпечуючи їм необхідні компетенції для ефективної діяльності у глобалізованому світі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Розроблення системних моделей професійної освіти майбутніх менеджерів у галузі міжнародного туризму, які включають застосування онлайн-технологій, стикається зі значними труднощами у забезпеченні ефективної інтеграції практичного досвіду, адаптації навчальних програм до міжкультурних потреб, підтриманні академічної чесності, оновленні педагогічних методик та підвищенні рівня залучення та мотивації студентів. Це вимагає проведення детального аналізу та вдосконалення освітніх методів для створення ефективних і мотивуючих навчальних програм, спроможних задовольнити потреби сучасного ринку праці у глобалізованому світі міжнародного туризму.

Мета статті – проаналізувати системні моделі професійної підготовки майбутніх менеджерів міжнародного туризму із застосуванням онлайн технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У контексті дослідження, вважаємо за необхідне проаналізувати наукові підходи до визначення поняття «модель».

На основі аналізу наукових джерел, важливо зазначити про динамічний розвиток концепції «модель», яка постійно еволюціонує та здобуває нові інтерпретації. Науковець П. Дзюба описує модель як внутрішню структурну організацію оригіналу, що імітує взаємодію об'єкта з його середовищем, забезпечуючи подібність між моделлю та оригіналом у їхніх структурних характеристиках, що сприяє екстракції значущих даних щодо їхніх функціональних характеристик [4, с. 1–8].

Також значним є внесок дослідниці С. Сисоевої, яка стверджує, що модель служить як інструмент пізнання, засіб інтерпретації та пояснення реальних явищ, маючи потенціал заміщати об'єкт-оригінал у певних дослідницьких контекстах [9, с. 118].

Ми підтримуємо позицію дослідників М. Артюшина, О. Клименко та Г. Михайлюк, які акцентують на необхідності створення у закладах вищої освіти інноваційної освітньої моделі. За їхніми спостереженнями, така модель має орієнтуватися на формування майбутніх спеціалістів, готових до ефективної діяльності у динамічному суспільстві, і ставити за мету їх перетворення на активних учасників інноваційних процесів, здатних самостійно ініціювати та реалізовувати інноваційні проекти [1, с. 18, 6, с. 60]. Отже, ключовим аспектом є не лише розробка нових освітніх моделей, але й їхня адаптація до поточних тенденцій у технологіях та ринкових умовах, що постійно змінюються.

Цей імператив адаптації стає особливо актуальним у контексті сучасного розвитку технологій та зростаючої глобалізації, що вимагають від освітніх систем більшої адаптивності та інноваційності у підготовці фахівців, особливо у сфері міжнародного туризму. Інтеграція онлайн технологій в освітній процес відкриває нові можливості для формування професійних компетенцій, необхідних майбутнім менеджерам міжнародного туризму, дозволяючи студентам не тільки набувати знань, а й розвивати важливі навички у міжкультурній взаємодії та технологічній гнучкості.

Системні моделі в освіті, особливо в контексті підготовки майбутніх менеджерів міжнародного туризму, відіграють значну роль у формуванні гармонійно розвинених фахівців, здатних ефективно функціонувати в динамічному професійному середовищі. Ці моделі розробляються на основі комплексного підходу, де кожен складник освітнього процесу має взаємний зв'язок з іншими, а всі разом вони спрямовані на досягнення основної мети: підготовку кваліфікованих спеціалістів, здатних вирішувати професійні завдання в умовах глобалізації та змінюваності ринкових умов.

Основні характеристики системних моделей, такі як інтегративність, багаторівневність та адаптивність, дозволяють цим освітнім системам відповідати на індивідуальні освітні потреби студентів. Інтегративність передбачає включення різних освітніх елементів, таких як теоретичні знання, практичні навички, використання сучасних технологій та міждисциплінарні дослідження, що разом формують цілісну картину професійної підготовки. Багаторівневність моделі дозволяє реалізувати освітній процес на різних рівнях складності та глибини, від базових знань до складних аналітичних та управлінських навичок, необхідних для керівництва туристичними проектами та організаціями. Адаптивність моделі відіграє ключову роль у забезпеченні можливості модифікації освітнього процесу відповідно до змін у професійних стандартах та потребах ринку праці, а також особистого розвитку студентів.

Застосування системних моделей у професійній підготовці менеджерів міжнародного туризму забезпечує не тільки високий рівень фахової компетентності, але й розвиває здатність до інноваційного мислення, критичного аналізу та ефективного вирішення проблем, що є невід'ємними умовами успішної кар'єри в міжнародному туризмі. Такий підхід допомагає готувати фахівців, які зможуть не лише адаптуватися до змін, а й активно впливати на розвиток туристичної індустрії, вносячи вклад у її інноваційний розвиток.

Застосування онлайн технологій у професійній підготовці менеджерів міжнародного туризму стає ключовим елементом сучасної освітньої практики, що відкриває нові можливості для розширення та поглиблення знань студентів. Використання цифрових платформ дозволяє організувати лекції, семінари та майстер-класи, які проводяться міжнародними експертами, забезпечуючи студентам доступ до світових знань та передового досвіду в галузі туризму.

Особливо значення мають такі цифрові платформи, як:

Zoom – дозволяє проводити відеоконференції та вебінари, забезпечуючи високу якість відео та аудіо зв'язку. Її функціональність включає можливість ділення екрану, віртуальні кімнати для групової роботи та інтеграцію з календарем для планування занять.

Microsoft Teams – інтегрує чати, відеодзвінки та спільне використання файлів, а також має вбудовані засоби для співпраці на документами в реальному часі. Teams часто використовується для організації курсів та постійного спілкування між студентами та викладачами.

Google Meet – ще одна платформа для відеоконференцій, яка легко інтегрується з іншими сервісами Google, такими як Google Calendar і Gmail, забезпечуючи простий доступ до планування та проведення зустрічей.

Blackboard – це комплексний навчальний менеджмент систем, що дозволяє створювати курси, управляти змістом та взаємодіяти зі студентами. Платформа включає функції тестування, оцінювання та обговорення, сприяючи більш глибокому засвоєнню матеріалу.

Canvas – надає розширені можливості для управління курсами, включаючи інструменти для оцінювання, форуми для дискусій та інтеграцію з багатьма освітніми ресурсами та прикладними програмами [5, с. 118].

Отже, ці платформи дозволяють студентам не тільки взаємодіяти з викладачами та один з одним в онлайн режимі, але й мати доступ до широкої бібліотеки ресурсів, відеоматеріалів і інтерактивних інструментів, які роблять процес навчання більш гнучким та доступним. Використання цих цифрових платформ сприяє не лише

академічному розвитку студентів, але й розвитку їхніх аналітичних здібностей та критичного мислення через регулярне обговорення актуальних кейсів і проблем сучасної туристичної індустрії.

Особливого значення набувають мобільні навчальні додатки, такі як Duolingo або Coursera, які вносять елемент гейміфікації в навчальний процес, а це в свою чергу значно підвищує мотивацію студентів та сприяє більш ефективному і захоплюючому засвоєнню матеріалу. Використання таких додатків може бути особливо корисним для вивчення іноземних мов та інших спеціалізованих предметів, що є важливими для менеджерів у міжнародному туризмі.

Крім того, значущим нововведенням у сфері освіти майбутніх менеджерів міжнародного туризму стає інтеграція інтерактивних симуляцій реальних туристичних проєктів, оскільки це дозволяє перенести теоретичне навчання у практичне, динамічне середовище. Такі симуляції створюють умови, що максимально наближені до реальних робочих ситуацій, забезпечуючи студентам можливість застосувати свої знання у контексті, який вимагає не лише теоретичної обізнаності, але й практичної адаптації та швидкого реагування на змінні умови.

Ці симуляції відтворюють широкий спектр сценаріїв, включно з розробкою та впровадженням туристичних проєктів, управлінням кризовими ситуаціями, оптимізацією робочих процесів, а також взаємодією з клієнтами та партнерами. Кожен сценарій вимагає від студентів проявити навички критичного мислення, стратегічного планування та ефективного вирішення проблем, що виникають у реальному часі. Використання цих практик у навчальному процесі не тільки збільшує залученість студентів через активне участь у вирішенні практичних завдань, але й сприяє глибокому розумінню процесів, які формують основу туристичної індустрії.

Інтерактивні симуляційні інструменти, такі як Simformer або Virtonomics, відкривають нові можливості для студентів у сфері міжнародного туризму, дозволяючи їм глибше занурюватись у реалії професії через моделювання реальних бізнес-сценаріїв. Це дає можливість розвивати критичне мислення та навички стратегічного планування, необхідні для успішної кар'єри в туризмі. Застосування таких симуляцій викликає потребу у більш гнучких та адаптивних методах навчання, оскільки різноманітність сценаріїв і змінні умови ринку вимагають від студентів здатності швидко адаптуватися та застосовувати набуті знання в практиці.

Відповідно, адаптивні методи навчання, інтегровані на ігрових платформах, фундаментально змінюють парадигму професійної підготовки студентів та менеджерів у сфері міжнародного

туризму, дозволяючи їм просуватися в освітньому процесі у власному темпі та здобувати індивідуалізований досвід. Ці методи вирішують виклик, поставлений перед сучасною освітою, а саме – необхідність навчання студентів бути гнучкими та інноваційними у швидкозмінному світі, забезпечуючи тим самим ефективну підготовку до реальних професійних ситуацій.

Згідно з прогнозами дослідження ринку адаптивних освітніх програм, очікується, що до 2029 року його обсяги значно зростуть, здобувши популярність в освітніх закладах та корпоративному секторі [12]. Адаптивне навчання, яке змінює зміст курсу відповідно до переваг та успішності кожного студента, інкорпорує передові штучного інтелекту технології, такі як інтелектуальне повторення матеріалу, зворотний зв'язок та рекомендаційні системи, зокрема в платформах навчання та управлінських системах (LMS).

Автоматизація та диференційоване оцінювання, запроваджене в 2024 році, використовують технології штучного інтелекту для трансформації процесу оцінювання, включаючи обробку природної мови та розпізнавання образів. Ці інновації обіцяють не лише покращити методику викладання та навчання, але й значно збільшити ефективність підготовки фахівців у сфері міжнародного туризму. Важливість автоматизованого диференційованого оцінювання у стратегіях підготовки майбутніх менеджерів міжнародного туризму полягає у його здатності забезпечувати більш ефективний, справедливий і гнучкий підхід до оцінювання навчальних досягнень. Зокрема, Дж.Портільйо та А. Лопес де ла Серна наголошують на потенціалі таких підходів у професійному розвитку вчителів для онлайн та змішаного навчання в міжнародному контексті [15, с. 25–28].

Також значущим аспектом є використання мікронавчання, яке залучає різноманітні методи та технології, включаючи вікторини, інфографіку, сповіщення в соціальних мережах, RSS-стрічки, флеш-карти, короткі ігри, мікро блоги, відео, тематичні дослідження, аудіо та відео-відповіді, що значно розширює інструментарій та підвищує ефективність навчального процесу.

Також, у контексті системних моделей професійної підготовки майбутніх менеджерів міжнародного туризму, значне місце займають інновації, пов'язані з використанням доповненої (AR) та віртуальної реальності (VR). Ці технології пропонують радикально нові підходи до вивчення туристичних об'єктів та культурних локацій, дозволяючи студентам зануритися в автентичний досвід перебування у різних місцях світу без фізичного переміщення. Доповнена реальність інтегрує цифровий контент у реальний світ, покращуючи залученість та взаємодію з навчальним матеріалом, тоді як віртуальна реальність створює повністю іммерсивне

середовище, ідеальне для глибокого занурення в структуру та атмосферу туристичних об'єктів [13; 14].

Застосування цих технологій у професійній підготовці майбутніх менеджерів забезпечує високу адаптивність навчання та розширює можливості для практичного застосування здобутих знань. Менеджери з міжнародного туризму, знайомі з AR і VR технологіями, краще підготовлені до створення інноваційних туристичних продуктів, що значно підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку.

У науковому дослідженні, вчених Г. Чжана, Ж. Ма, Ю. Лі та Морріса, розглядається процес реформування моделей підготовки фахівців з менеджменту туризму за допомогою застосування цифрових медіа, включаючи віртуальну та доповнену реальність. Аналіз ефективності використання цих технологій в освітньому процесі підкреслюють критичну необхідність інтеграції цифрових медіа-технологій в навчальні плани менеджменту туризму, що сприяє розвитку професійних навичок і компетенцій майбутніх менеджерів.

Цифрові медіа, включаючи соціальні мережі, мобільні додатки та онлайн платформи, стають не тільки каналами комунікації, але й потужними інструментами для збору даних та аналізу туристичних трендів [16]. Використання цих технологій дозволяє менеджерам більш точно прогнозувати попит, оптимізувати пропозиції та ефективно взаємодіяти з цільовими аудиторіями.

Інтеграція онлайн технологій у професійну підготовку майбутніх менеджерів міжнародного туризму є ключовим елементом у розвитку сучасної освіти. Системні моделі навчання, що поєднують традиційні та інноваційні підходи, забезпечують високу якість підготовки та адаптацію студентів до викликів глобального ринку праці.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, на основі проведеного дослідження системних моделей професійної підготовки майбутніх менеджерів міжнародного туризму, використання онлайн технологій є важливим засобом для підвищення ефективності освітнього процесу. Ці технології відіграють ключову роль у формуванні комплексного, інтегрованого та адаптивного підходу до навчання, що дозволяє майбутнім фахівцям розвивати важливі професійні компетенції в умовах глобалізації та технологічних змін.

Застосування сучасних цифрових платформ, як-от Zoom, Microsoft Teams, та інші, сприяє активному залученню студентів до міжнародного освітнього простору, де вони можуть отримувати знання від світових експертів. Така інтеракція не лише розширює професійний горизонт студентів, а й стимулює їх критичне мислення та аналітичні здібності.

Водночас, інтеграція інтерактивних симуляцій та віртуальної реальності в освітній процес дозволяє максимально наблизити теоретичне навчання до реальних умов роботи, забезпечуючи студентам можливість практичного застосування здобутих знань у динамічних та змінних ситуаціях.

Також, застосування інноваційних методів адаптивного навчання та мікронавчання значно підвищує ефективність освітнього процесу, адаптуючи навчальний контент до індивідуальних потреб та швидкості засвоєння матеріалу кожним студентом.

Отже, сучасні системні моделі освіти в галузі міжнародного туризму, які інтегрують традиційні та інноваційні підходи, відіграють вирішальну роль у формуванні висококваліфікованих спеціалістів, здатних ефективно вирішувати професійні завдання в умовах сучасного динамічного ринку.

Перспективи подальших досліджень полягає у розробці та валідації інтегрованих навчальних платформ, які забезпечують глибший рівень адаптивності та персоналізації навчання, відповідаючи специфічним вимогам та потребам студентів у динамічному міжнародному туристичному середовищі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Артюшина М. Сутність та особливості інноваційно-зорієнтованого підходу у сучасній вищій освіті. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань : Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2009. Ч. 3. С. 15–22.
2. Баглай О. І. Формування готовності майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування у професійній підготовці: автореф. дис... канд. пед. наук: спец. 13.00.04. Інститут професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України. Київ, 2013. 22 с.
3. Безкоровайна Л. Системна модель професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства та алгоритму її реалізації. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: педагогічні науки)*. Вип. № 1-2 (50-51). 2017. С. 53–58.
4. Дзюба П. Теоретична модель професійного становлення майбутніх офіцерів-прикордонників на основі особистісно орієнтованого навчання. *Педагогічні науки: Вісник Національної академії державної прикордонної служби України*. 2010. № 2. С. 1–8.
5. Зубехіна Т. В., Терлецький В. К., Ольхова-Марчук Н. В., Кушнір В. В. Підготовка майбутніх фахівців сфери туризму засобами дистанційного навчання. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. Вип. 3, ч. 2. С. 116–121.
6. Клименко О., Михайлюк Г. Болонський процес в Україні: в пошуку національної моделі системи вищої освіти. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України* : зб. наук. пр. Київ : ІЗВРУ, 2013. № 3. С. 58–63.
7. Кнодель Л. В. Теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в країнах-членах Всесвіт-

ньої туристської організації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04. Тернопіль: Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2007. 40 с.

8. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта: міжнародний аспект. Матеріали Міжнародної наукової конференції «Творча особистість у системі неперервної професійної освіти» / За ред. С. О. Сисоєвої і О. Г. Романовського. Харків: ХДПУ, 2000. С. 54–80.

9. Сисоєва С., Соколова І. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження. Київ : Видавничий дім «ЕКМО», 2010. 362 с.

10. Сокол Т. Г. Педагогічні аспекти створення моделі спеціаліста туристичного менеджменту та наукометодичного забезпечення його підготовки. *Вісник Черкаського Національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2008. Вип. 137. С. 57–60.

11. Федорченко В. К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму: автореф. дис. ...доктора пед. наук: 13.00.04. Ін-т педагогіки та психології проф. освіти. Київ, 2005. 47 с.

12. Detailed contents of the report on the professional study of the global adaptive learning software market for 2022–2029, analysis in terms of segmentation (competitor landscape, type, application, and geography) URL: <https://www.precisionreports.co/2022-2029->

[global-adaptive-learning-software-professional-market-20463020](https://www.precisionreports.co/2022-2029-global-adaptive-learning-software-professional-market-20463020).

13. Katkuri P. K., Mantri A. and Anireddy S. «Innovations in Tourism Industry & Development Using Augmented Reality (AR), Virtual Reality (VR),» TENCN 2019–2019 IEEE Region 10 Conference (TENCN), Kochi, India, 2019, pp. 2578–2581, doi: 10.1109/TENCN.2019.8929478. URL: https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=90zU_JoAAAAJ&citation_for_view=90zU_JoAAAAJ:9yKSN-GCB0IC.

14. Moro S., Rita P., Ramos P. and Esmerado J. (2019), «Analysing recent augmented and virtual reality developments in tourism», *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, Vol. 10, No. 4, pp. 571–586. URL: <https://doi.org/10.1108/JHTT-07-2018-0059>.

15. Portillo, J., Lopez de la Serna, A. An international perspective for 'Improving teacher professional development for online and blended learning: a systematic meta-aggregative review'. *Education Tech Research Dev* 69, 25–28 (2021). URL: <https://doi.org/10.1007/s11423-020-09851-9>.

16. Zhang H., Ma J., Li and Morris Y., «Digital Media Application Technology in Tourism Management Major VRAR Direction Talent Training Model Reform and Practice Research,» in IEEE Access, doi: 10.1109/ACCESS.2020.3020963.